

3.4 PREPREČEVANJE PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA

Avtorici: mag. Maja Golovrški Verdev in mag. Anita Smole

- 3.4.1 Kaj je pranje denarja in financiranje terorizma, ureditev in zavezanci
- 3.4.2 Upravljanje sistema obvladovanja tveganj s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma
- 3.4.3 Izvajanje nadzora

Učni cilj:

Slušatelj bo spoznal ključne elemente sistema upravljanja s tveganji na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. Poznal bo ukrepe in postopke, ki jih na tem področju izvajajo zavarovalnice na področju življenjskih zavarovanj. Še zlasti bo vedel, katere so dolžnosti zavarovalnih zastopnikov in posrednikov ob sklepanju in izvajanju zavarovalnih pogodb glede pregleda stranke in uporabe indikatorjev ter ob prepoznavanju sumljivih strank, transakcij in razmerij. Poznal bo tudi vlogo pooblaščenca za preprečevanje pranja denarja, sistem poročanja in nadzora.

3.4.1 KAJ JE PRANJE DENARJA IN FINANCIRANJE TERORIZMA, UREDITEV IN ZAVEZANCI

3.4.1.1 Pranje denarja in financiranje terorizma

Pranje denarja je katerokoli ravnanje, s katerim nekdo prikriva ali želi prikriti izvor denarja ali drugega premoženja, ki je pridobljeno s kaznivim dejanjem. To lahko vključuje:

- zamenjavo ali kakršenkoli prenos takega denarja ali drugega premoženja,
- skrivanje ali prikrivanje prave narave, izvora, nahajanja, gibanja, razpolaganja, lastništva ali pravic v zvezi z denarjem ali drugim premoženjem, ki izvira iz kaznivega dejanja.

Pranje denarja je v slovenskem Kazenskem zakoniku¹ določeno kot **kaznivo dejanje zoper gospodarstvo**, za katero je zagrožena kazen zopora do petih let, v primeru hudodelskih družb tudi do desetih let. Z zaporom do dveh let pa se kaznuje tudi tistega, ki je pri tem udeležen, a bi moral in mogel vedeti, da sta bila denar ali premoženje pridobljena s kaznivim dejanjem.

Pri **financiranju terorizma** drugače kot pri pranju denarja ni nujno, da gre za denar ali premoženje, ki izvira iz kaznivega dejanja. Financiranje terorizma namreč predstavlja zagotavljanje ali zbiranje oziroma poskus zagotavljanja ali zbiranja denarja ali drugega premoženja zakonitega ali nezakonitega izvora, posredno ali neposredno, z namenom ali zavedajoč se, da bo v celoti ali delno uporabljeno za izvedbo terorističnega dejanja ali da ga bo uporabil terorist ali teroristična organizacija.

Financiranje terorizma predstavlja **kaznivo dejanje zoper človečnost**, določeno v Kazenskem zakoniku,² za katero je zagrožena kazen od enega do desetih let, v primeru hudodelskih družb tudi do petnajstih let. Enako se kaznuje, če s tem namenom zagotovljeni ali zbrani denar ali premoženje potem nista bila tudi dejansko uporabljena za financiranje terorizma.

¹ Kazenski zakonik (KZ-1, Uradni list RS, št. 55/2008, 66/2008, 39/2009, 55/2009, 91/2011, 54/2015, 38/2016, 27/2017), 245. člen.

² Ibid., 109. člen.

3.4.1.2 Ureditev preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma

Z namenom preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma so bili do zdaj sprejeti že številni predpisi, med katerimi so mednarodne konvencije Organizacije združenih narodov (OZN), direktive Evropske unije, priporočila medvladne organizacije Financial Action Task Force³ (FATF). Z ocenjevanjem ukrepov odkrivanja in preprečevanja pranja denarja ter financiranja terorizma se ukvarja tudi poseben odbor strokovnjakov pri Svetu Evrope, imenovan Moneyval.

Na nacionalni ravni se izvajajo ukrepi preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma na podlagi Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-1, v nadaljevanju tudi: zakon)⁴ in na podlagi le-tega sprejetih podzakonskih aktov⁵ ter ob upoštevanju smernic evropskih (EIOPA) in slovenskih nadzornih organov (AZN).⁶ Za ugotovitev, oceno, razumevanje in ublažitev tveganj s področja pranja denarja in financiranja terorizma Republika Slovenija periodično izvaja in posodablja tudi nacionalno oceno tveganja, ki je objavljena na spletni strani Urada RS za preprečevanje pranja denarja (v nadaljevanju tudi: urad).⁷ Nacionalna ocena tveganja pripomore k izboljšanju ureditve in upravljanja z omenjenimi tveganji na nacionalni ravni, zavezancem za izvajanje ukrepov za preprečevanje pranja denarja pa je v pomoč pri pripravi njihovih ocen tveganja.

3.4.1.3 Zavezanci za izvajanje ukrepov preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v zavarovalniškem sektorju

Mednarodna skupnost in evropski ter nacionalni zakonodajalec so kot najbolj izpostavljene tveganju pranja denarja in financiranja terorizma opredelili finančne organizacije, torej banke, hranilnice, pošte, investicijske sklade, družbe za upravljanje, borznoposredniške družbe, izdajatelje elektronskega denarja, virtualnih valut itd., med njimi pa tudi zavarovalnice, ki imajo dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov v skupini življenjskih zavarovanj, ter posledično pravne in fizične osebe, ki se ukvarjajo z dejavnostjo zavarovalnega zastopanja ali posredovanja pri sklepanju zavarovalnih pogodb življenjskih zavarovanj, ustanovitelje in upravljalce pokojninskih družb⁸ (v nadaljevanju tudi: zavezanci).

To pomeni, da je treba v družbi, ki ima status zavezanca, vzpostaviti sistem obvladovanja tveganj s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma ter dosledno izvajati predpisane ukrepe, saj so v nasprotnem primeru tako družba kot odgovorne osebe izpostavljene materialnim sankcijam, lahko pa tudi tveganju znižanja ugleda.

3.4.2 UPRAVLJANJE SISTEMA OBVLADOVANJA TVEGANJ S PODROČJA PREPREČEVANJA PRANJA DENARJA IN FINANCIRANJA TERORIZMA

3.4.2.1 Elementi sistema

Zavezanci so dolžni vzpostaviti sistem ukrepov za obvladovanje tveganj s področja pranja denarja in financiranja terorizma, to je tveganj, da bo stranka (zavarovalec, plačnik premije ali upravičenec) izrabila

³ Financial Action Task Force (FATF) je medvladna organizacija s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, ki je pristojna za oblikovanje standardov za učinkovito implementacijo pravnih, nadzornih in operativnih ukrepov za boj proti pranju denarja in financiranju terorizma.

⁴ Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-1), Uradni list RS, št. 68/2016.

⁵ Pravilnik o načinu sporočanja podatkov Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja, Uradni list RS, št. 32/2017; Pravilnik o službeni izkaznici inšpektorjev za preprečevanje pranja denarja, Uradni list RS, št. 30/2017.

Do sprejema predpisov po ZPPDFT-1 se uporabljajo še podzakonski predpisi, sprejeti na podlagi ZPPDFT, če niso v nasprotju z ZPPDFT-1, in sicer: 1. Pravilnik o določitvi seznama enakovrednih tretjih držav, Uradni list RS, št. 10/08, 102/11 in 84/12; 2. Pravilnik o določitvi pogojev za ugotavljanje in preverjanje istovetnosti stranke z uporabo kvalificiranega digitalnega potrdila stranke, Uradni list RS, št. 10/08; 3. Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov ter upravljanju evidenc pri organizacijah, odvetnikih, odvetniških družbah in notarjih, Uradni list RS, št. 10/08; 4. Pravilnik o določitvi pogojev, pod katerimi za nekatere stranke ni treba sporočiti podatkov o gotovinskih transakcijah, Uradni list RS, št. 10/08; 5. Pravilnik o določitvi pogojev, ki jih mora izpolnjevati oseba, da lahko nastopa v vlogi tretje osebe, Uradni list RS, št. 10/08; 6. Pravilnik o določitvi pogojev za obravnavo osebe kot stranke z neznatnim tveganjem za pranje denarja ali financiranje terorizma, Uradni list RS, št. 10/08. Ministrstvo za finance in Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo pa skladno z ZPPDFT-1 pripravljata nove podzakonske predpise. V času priprave tega gradiva so v javni obravnavi naslednji predlogi: 1. Pravilnik o določitvi pogojev za ugotavljanje in preverjanje istovetnosti stranke z uporabo sredstva elektronske identifikacije (ME, predlog, Evidenca vladnega akta: 2017-1611-0018), 2. Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov ter upravljanju evidenc pri zavezancih (ME, predlog, Evidenca vladnega akta: 2017-1611-0013), 3. Pravilnik o vzpostavitvi, vzdrževanju in upravljanju Registra dejanskih lastnikov (MGRT, predlog, Evidenca vladnega akta: 2017-2130-0011).

⁶ Na področju zavarovalništva so to Smernice za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, ki jih je dne 23. 2. 2011 sprejela Agencija za zavarovalni nadzor.

⁷ Posodobljeno poročilo o izvedbi nacionalne ocene tveganja RS za pranje denarja in financiranje terorizma s podatki za leti 2014 in 2015, št.: 460-31/2012-405 Ljubljana, 8. november 2016. Dne 18. 6. 2017 dostopno na spletni strani Urada RS za preprečevanje pranja denarja: http://www.uppd.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/nacionalna_ocena_tveganja/.

⁸ V ZPPDFT-1 so v sistem izvajanja ukrepov preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma vključena tudi prostovoljna dodatna pokojninska zavarovanja, a ima strokovna javnost zaradi posebnosti tovrstnih produktov, reguliranih z ZPIZ-2, glede tega pomisleke.

poslovno razmerje, transakcijo, produkt, storitev ali prodajno pot za pranje denarja ali financiranje terorizma. V ta namen je treba zlasti:

1. izdelati **oceno tveganja** za posamezne vrste strank, transakcije, produkte in prodajne poti, in sicer ob upoštevanju dejavnikov geografskega tveganja in z ozirom na posebnosti, ki so lastne konkretnemu zavezancu (npr. gotovinsko poslovanje, spletno poslovanje);
2. sprejeti **pisna pravila**, vzpostaviti **notranje kontrole in postopke** za učinkovito obvladovanje omenjenih tveganj;
3. izvajati **ukrepe za dobro poznavanje strank** (pregled stranke), vključno z njihovo politično izpostavljenostjo in dejanskim lastništvom;
4. vzpostaviti **sistem poročanja** uradu kot tudi zagotoviti notranje linije sporočanja sumov pranja denarja ali financiranja terorizma;
5. imenovati **pooblaščenca in namestnike**, ki skrbijo za delovanje sistema preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma;
6. izvajati **redna letna usposabljanja** vseh zaposlenih, ki izvajajo ukrepe preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma;
7. pripraviti **seznam indikatorjev** za prepoznavanje strank in transakcij, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma;
8. zagotoviti **varstvo in hrambo podatkov** ter vodenje z zakonom predpisanih **evidenc**;
9. izvajati **enake politike in postopke v skupini** ter v lastnih podružnicah in hčerinskih družbah v večinski lasti v tretjih državah.

3.4.2.2 Ocena tveganja

S ciljem učinkovitega obvladovanja tveganj je zavezanec dolžan opredeliti, **kateri posli, stranke, produkti in prodajne poti predstavljajo zanj visoko, srednje ali nizko tveganje**. V ta namen zavezanec izdelava posebno oceno tveganja, pri kateri upošteva smernice, ki jih izda nadzorni organ (Agencija za zavarovalni nadzor), ugotovitve nacionalne ocene tveganja in značilnosti svojega poslovanja. Oceno tveganja izdelava za posamezne skupine ali vrste strank, torej zlasti za zavarovalce in upravičence iz življenjskega zavarovanja (upoštevajo geografsko pripadnost, dejavnost ipd.), v sklopu tega pa tudi za dejanske lastnike in politično izpostavljene osebe. V oceni tveganja opredeli tudi tveganja za posamezne vrste produktov ali storitev, transakcije in prodajne poti. Tudi pri tem upošteva dejavnike geografskega in morebitnega drugega tveganja. Ocena tveganja mora biti dokumentirana, zavezanec pa jo je dolžan posodabljal vsaj na vsaki dve leti. Ocena tveganja je ključnega pomena, saj **zavezancu v konkretnem primeru pomaga pri odločitvi, za kakšno vrsto pregleda stranke se bo odločil in kako bo v nadaljevanju spremljal stranko in njeno izvajanje poslovnega razmerja**.

Poleg ocene tveganja, ki se uporablja pri vsaki sklenitvi zavarovalne pogodbe življenjskega zavarovanja, spremembah zavarovalne pogodbe, ki pomenijo prenos na novega zavarovalca, menjavo upravičenca, spremembo finančnih obveznosti, ali pri vsaki transakciji v zvezi s tem razmerjem, ki posledično pomeni ponovni pregled stranke, je zavezanec dolžan izdelati tudi **oceno tveganja, povezano s spremembo poslovnih procesov**. Ta dokument izdelava, preden v svoje poslovne procese vpelje pomembne spremembe, kot so: nov produkt, nova poslovna praksa, nova distribucijska pot, nova tehnologija za nove ali obstoječe produkte, organizacijske spremembe. Ob tem izdelava oceno, kako tovrstne spremembe vplivajo na izpostavljenost poslovanja tveganju pranja denarja ali financiranja terorizma. Če zavezanec ugotovi povišano tveganje, mora sprejeti tudi ustrezne ukrepe, ki mu omogočajo to tveganje zmanjšati oziroma obvladovati.

Posebno pozornost je treba nameniti gotovinskemu poslovanju, za katero postavlja omejitve že zakon. Osebe, ki opravljajo dejavnost prodaje blaga ali opravljajo storitve v Republiki Sloveniji, od svoje stranke ali nekoga tretjega ne smejo sprejeti plačila v gotovini, če to plačilo presega vrednost 5.000 evrov. Enako velja tudi, če se plačilo za prodano blago ali opravljeno storitev opravi v več med seboj povezanih gotovinskih transakcijah, ki skupaj presegajo vrednost 5.000 evrov.

3.4.2.3 Pisna pravila, kontrole in postopki

Za učinkovito obvladovanje tveganj pranja denarja in financiranja terorizma je potrebno **vzpostaviti učinkovite politike, kontrole in postopke, ki so sorazmerni glede na dejavnost in velikost zavezanca** (npr. njegova sestava, obseg poslov, vrste strank, vrsta produktov). Ogrodje sistema obvladovanja tveganj

s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma zavezanec običajno postavi s krovnim pisnim aktom (politiko, pravilnikom), ki ga sprejme vodstvo, vanj pa umesti ključne elemente sistema (modele upravljanja s tveganji, skrben pregled strank, poročanje, varstvo in hrambo podatkov ter vodenje evidenc, notranjo kontrolo in dokumentiranje le-te, zagotavljanje skladnosti s predpisi v smislu določitve pristojnih in odgovornih oseb ter njihovih nalog, upravljanje s tajnimi podatki, izobraževanje).

Posamezni operativni procesi so lahko dokumentirani v drugih aktih nižje hierarhične ravni. Če je zavezanec srednje velika ali velika družba v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, je dolžan imeti še samostojno **službo notranje revizije** za preverjanje teh notranjih politik, kontrol in postopkov ter **imenovati enega od članov upravnega ali poslovnega organa**, ki je odgovoren za izvajanje nalog v zvezi z upravljanjem sistema obvladovanja tveganj in zagotavljanjem skladnosti z zakonom in drugimi predpisi s področja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma.

3.4.2.4 Pregled stranke

3.4.2.4.1 Obveznost pregleda stranke

Pregled stranke obsega ukrepe, ki zagotavljajo dobro poznavanje lastnih strank, in se opravlja:

1. pri sklepanju zavarovalne pogodbe življenjskega zavarovanja (in tudi pri prenosu take pogodbe na novega zavarovalca);
2. pri vsaki transakciji v vrednosti 15.000 evrov ali več (ne glede na to, ali poteka transakcija posamično ali gre za več transakcij, ki so med seboj očitno povezane);
3. ob dvomu o verodostojnosti in ustreznosti predhodno pridobljenih podatkov o stranki ali dejanskem lastniku stranke;
4. vedno, kadar v zvezi s transakcijo, stranko, sredstvi ali premoženjem obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma, ne glede na vrednost transakcije;
5. ob vsaki občasni transakciji, ki pomeni prenos sredstev in presega 1.000 evrov ter jo izvaja stranka, ki z zavezancem nima sklenjenega poslovnega razmerja (npr. plačnik premije, ki ni hkrati tudi zavarovalec iz naslova življenjskega zavarovanja);
6. pri sklepanju poslov življenjskega zavarovanja se izvede ukrep pregleda upravičenca do izplačila po polici, tako da se pridobi podatke o osebnem imenu in datumu rojstva (ko je upravičenec fizična oseba) ali o firmi in matični ali davčni številki upravičenca (če je upravičenec pravna oseba) oziroma se pridobi dovolj podatkov, tako da bo mogoče v času izplačila zagotovo ugotoviti in preveriti njegovo istovetnost (npr. ob sklepanju se za upravičence za primer smrti zavarovalne osebe navedejo »zakoniti dediči«); istovetnost upravičenca pa se vedno ugotovi in preveri še ob izplačilu zavarovalnine.

Če pregleda stranke ni mogoče izvesti ali ga ni mogoče opraviti na predpisani način, zavezanec ne sme skleniti poslovnega razmerja ali opraviti transakcije oziroma mora poslovno razmerje prekiniti ter preučiti možnost, da gre za sum pranja denarja ali financiranja terorizma.

3.4.2.4.2 Ukrepi pregleda stranke in njihovo izvajanje

Ukrepi, ki jih vključuje pregled stranke, so zakonsko določeni, lahko pa se izvajajo v različnem obsegu, tj. upošteva tveganje za pranje denarja ali financiranje terorizma, ki ga posamezna stranka, poslovno razmerje, transakcija predstavljajo za zavezanca. Pregled stranke obsega:

1. ugotavljanje istovetnosti stranke (oziroma zakonitega zastopnika ali pooblaščenca stranke) in preverjanje njene istovetnosti na podlagi verodostojnih, neodvisnih in objektivnih virov;
2. ugotavljanje dejanskega lastnika stranke;
3. pridobitev podatkov o namenu in predvideni naravi poslovnega razmerja ali transakcije;
4. redno skrbno spremljanje poslovnih aktivnosti, ki jih stranka izvaja pri zavezancu.

Istovetnost fizične osebe se ugotavlja ob strankini osebni navzočnosti z vpogledom v njen uradni osebni dokument s fotografijo. Pod zakonsko določenimi pogoji pa se lahko izvede tudi preko sredstva elektronske identifikacije ali video elektronske identifikacije.

Če stranko (fizično ali pravno osebo) zastopa pooblaščenec, se mora izkazati z overjenim pooblastilom, ki ne sme biti starejše od treh mesecev.

Pregled stranke, ki je pravna oseba, se izvaja v več segmentih, in sicer se najprej pridobi podatke o pravni osebi, nato se izvede ugotavljanje istovetnosti zakonitega zastopnika oziroma pooblaščenca pravne osebe, sledi pa še ugotavljanje dejanskih lastnikov pravne osebe. Preverjanje istovetnosti pravne osebe in njenih zakonitih zastopnikov se izvede z vpogledom v osebni dokument zakonitega zastopnika oziroma pooblaščenca in z vpogledom v originalno ali overjeno dokumentacijo iz poslovnega, sodnega ali drugega javnega registra, ki jo zavezancu predloži zakoniti zastopnik pravne osebe ali njegov pooblaščenec, pri tem pa dokumentacija ne sme biti starejša od treh mesecev. Podatke o dejanskem lastniku pravne osebe mora predložiti zakoniti zastopnik oziroma pooblaščenec pravne osebe.

Dejanski lastnik pravne osebe je vsaka fizična oseba, ki je njen končni lastnik, jo nadzira ali kako drugače obvladuje, ali je fizična oseba, v imenu katere se izvaja transakcija. Zakon z namenom lažje identifikacije dejanskega lastnika postavlja domneve, kdaj se fizična oseba šteje za dejanskega lastnika, in sicer na način, da je dejanskega lastnika vedno mogoče določiti. Nekaj najpogostejših primerov:

- Pri **gospodarskem subjektu** je dejanski lastnik: imetnik (posrednega ali neposrednega) zadostnega (več kot 25-%) poslovnega deleža, delnic, glasovalnih ali drugih pravic, na podlagi katerih je udeležen pri upravljanju; oseba, ki je posredno ali neposredno udeležena v kapitalu z zadostnim deležem; oseba, ki ima obvladujoč položaj pri upravljanju sredstev; ali pa oseba, ki gospodarskemu subjektu zagotavlja sredstva in ima na tej podlagi možnost nadzorovati, usmerjati ali drugače bistveno vplivati na finančne ali poslovne odločitve. Izjemoma, če po predhodno navedenem postopku ni mogoče določiti dejanskega lastnika, se v odsotnosti suma pranja denarja ali financiranja terorizma za dejanskega lastnika gospodarskega subjekta šteje ena ali več oseb, ki zasedajo položaj poslovodstva. Posebnost velja za gospodarske družbe na organiziranem trgu, saj morajo slednje v skladu z zakonodajo Evropske unije ali primerljivimi mednarodnimi standardi spoštovati zahteve po razkritju, ki zagotavlja ustrezno preglednost informacij o lastništvu. Zanje se podatek o dejanskem lastniku ne ugotavlja.
- Kot dejanski lastnik **društva, zavoda, politične stranke, sindikata, verske skupnosti** ali drugega poslovnega subjekta, v katerem ni mogoča udeležba pri upravljanju na podlagi poslovnega deleža, delnic ali udeležbe v kapitalu, se šteje vsaka fizična oseba, ki zastopa takšen subjekt.
- Kot dejanski lastnik **ustanove** se šteje vsaka fizična oseba, ki je njen ustanovitelj, če ima na podlagi akta o ustanovitvi ali pravil ustanove obvladujoč položaj pri upravljanju sredstev ustanove; skrbnik ustanove; zastopnik ustanove pa le, če za dejanskega lastnika ni mogoče šteti ustanovitelja ustanove.
- Šteje se, da je dejanski lastnik **stranke, ki je samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost**, fizična oseba, ki je registrirana za opravljanje te dejavnosti in je hkrati njen edini zastopnik, če pri izvajanju pregleda stranke ni ugotovljeno drugače.
- Dejanski lastnik **stranke, ki je enoosebna družba z omejeno odgovornostjo**, je fizična oseba, ki je edini družbenik te stranke, če je hkrati tudi njen edini zastopnik, če pri izvajanju pregleda stranke ni ugotovljeno drugače.
- Šteje se, da je dejanski lastnik neposrednega ali posrednega **proračunskega uporabnika** fizična oseba, ki takšen subjekt zastopa.

Zakon predpisuje vzpostavitev Registra dejanskih lastnikov pri Agenciji RS za javnopravne storitve in evidence (AJPES), v katerega bodo morali poslovni subjekti vpisati svoje dejanske lastnike in podatke redno posodabljanje tako, kot bo določeno s podzakonskim aktom.⁹ Zavezancem bo sicer omogočen dostop do podatkov, vendar pa bo treba pri sklepanju in izvajanju zavarovanja še naprej preverjati dejanskega lastnika.

Tretji ukrep pregleda stranke predstavlja pridobivanje podatkov o **naravi in namenu** poslovnega razmerja, kar zavezanec izvede ob sklenitvi poslovnega razmerja.

Po sklenitvi zavarovanja zavezanec **skrbno spremlja poslovne aktivnosti**, ki jih stranka izvaja pri njem. Tako se zagotovi dobro poznavanje stranke, vključno z izvorom sredstev, s katerimi ta posluje. Pogostost in obseg ukrepov lahko zavezanec prilagodi tveganjem, izvesti pa jih mora na najmanj pet let. Spremljanje poslovnih aktivnosti, ki jih stranka izvaja pri zavezancu, vključuje:

- preverjanje skladnosti strankinega poslovanja s predvideno naravo in namenom poslovnega razmerja, ki ga je stranka sklenila pri zavezancu;
- spremljanje in preverjanje skladnosti strankinega poslovanja z njenim običajnim obsegom poslovanja;
- preverjanje in posodabljanje pridobljenih listin in podatkov o stranki.

⁹ Pravilnik o vzpostavitvi, vzdrževanju in upravljanju Registra dejanskih lastnikov (MGRT, predlog, Evidenca vladnega akta: 2017-2130-0011). V pravilniku ni določeno, da bo državni organ vnesene podatke tudi verificiral.

Zavezanec mora ves čas poslovnega razmerja spremljati tudi morebitne **neobičajne transakcije**. Kot take se štejejo zapletene transakcije, neobičajno visoki zneski, neobičajna sestava transakcij oziroma so to transakcije brez jasno razvidnega ekonomskega ali pravno utemeljenega namena oziroma niso v skladu z običajnim, tj. pričakovanim poslovanjem stranke. Posebno skrbnost pa mora zavezanec nameniti tudi strankam, poslovnim razmerjem ali transakcijam, ki so povezane z državami, ki so uvrščene na seznam visoko tveganih tretjih držav s strateškimi pomanjkljivostmi, v katerih ne veljajo ustrezni ukrepi za preprečevanje in odkrivanje pranja denarja ali financiranja terorizma, ali pri katerih obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma. Seznam teh držav objavi urad na svoji spletni strani.

3.4.2.4.3 Poenostavljen in poglobljen pregled stranke

Posebni obliki pregleda stranke sta poenostavljen in poglobljen pregled stranke, zavezanec pa ju uredi v svojih internih aktih in v oceni tveganja.

Če zavezanec oceni, da stranka, poslovno razmerje, transakcija, produkt, storitev, prodajna pot, država ali geografsko območje predstavljajo **neznatno tveganje** za pranje denarja ali financiranje terorizma, lahko izvaja ukrepe **poenostavljenega pregleda stranke**. V praksi to pomeni nekoliko manj preverjanja dokumentov in manj strogo spoštovanje zahteve po fizični navzočnosti stranke.

Če pa zavezanec oceni, da stranka, poslovno razmerje, transakcija, produkt, storitev, prodajna pot predstavljajo **povečano tveganje** za pranje denarja ali financiranje terorizma, mora izvajati ukrepe **poglobljenega pregleda stranke**. Ta se opravlja vedno, ko gre za sklepanje poslovnega razmerja ali izvajanje transakcije (občasne ali (povezane) transakcije v višini 15.000 evrov) s stranko, ki je politično izpostavljena oseba, kadar so upravičenci življenjskega zavarovanja ali dejanski lastniki upravičenca politično izpostavljene osebe ali kadar je stranka ali transakcija povezana z visoko tvegano tretjo državo.

3.4.2.4.4 Politično izpostavljene osebe

Glede politično izpostavljenih oseb velja, da se ta status ugotavlja za stranko (zavarovalca; upravičenca v primeru izplačila zavarovalnine) oziroma njenega zakonitega zastopnika ali pooblaščenca ter dejanskega lastnika, in sicer ob upoštevanju ocene tveganja konkretnega poslovnega razmerja. Zavezanec ob upoštevanju smernic nadzornega organa (Agencije za zavarovalni nadzor) določi postopek v svojem internem aktu.

Kot politično izpostavljena oseba se šteje:

- **vsaka fizična oseba, ki deluje ali je v zadnjem letu delovala na vidnem javnem položaju v RS, drugi državi članici EU ali tretji državi** (npr. voditelji držav, predsedniki vlad, ministri in njihovi namestniki; izvoljeni predstavniki zakonodajnih teles; člani vodstvenih organov političnih strank; člani vrhovnih in ustavnih sodišč; člani računskih sodišč in svetov centralnih bank; vodje diplomatskih predstavništev in konzulatov ter predstavništev mednarodnih organizacij, njihovi namestniki in visoki častniki oboroženih sil; člani upravnih ali nadzornih organov podjetij, ki so v večinski lasti države; predstojniki organov mednarodnih organizacij),
- **njeni ožji družinski člani** (zakonec ali zunajzakonski partner, starši ter otroci in njihovi zakonci ali zunajzakonski partnerji) ter
- **njeni ožji sodelavci** (fizične osebe, za katere je znano, da so skupaj dejanski lastniki ali da imajo kakršnekoli druge tesne poslovne odnose s politično izpostavljeno osebo).

Če ima stranka status politično izpostavljene osebe, se v okviru poglobljenega pregleda izvede še dodatne ukrepe:

1. pridobi se podatke o premoženjskem stanju stranke ter podatke o izvoru sredstev in premoženja, ki so ali bodo predmet poslovnega razmerja oziroma transakcije;
2. zaposleni pri zavezancu, ki vodi postopek sklepanja poslovnega razmerja, pred sklenitvijo le-tega obvezno pridobi pisno odobritev nadrejene odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva;
3. po sklenitvi poslovnega razmerja se s posebno skrbnostjo spremlja transakcije in druge poslovne aktivnosti, ki jih izvaja politično izpostavljena oseba;
4. kadar so upravičenci življenjskega zavarovanja ali dejanski lastnik upravičencev politično izpostavljene osebe, se najpozneje v času izplačila ali popolnega ali delnega prenosa police o tem

obvesti nadrejeno odgovorno osebo, ki zaseda položaj višjega vodstva, ter posebno skrbno pregleda poslovno razmerje, sklenjeno z imetnikom police.

Podobni dodatni ukrepi veljajo tudi, kadar je stranka ali transakcija povezana z visoko tvegano tretjo državo. V tem primeru se pridobi tudi dodatne podatke o namenu in predvideni naravi poslovnega razmerja ter podatke o razlogih nameravane ali izvršene transakcije.

3.4.2.5 Sistem poročanja

Zavezanec je dolžan Uradu RS za preprečevanje pranja denarja sporočiti vsako transakcijo, ki je bila izvedena v gotovini in presega vrednost 15.000 evrov, in sicer takoj, ko je opravljena, najpozneje pa v treh delovnih dneh po tem.

Podobno velja, kadar v zvezi s transakcijo, osebo, premoženjem ali sredstvi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma, le da je v tem primeru treba poročati, še preden je taka transakcija izvedena.

Uradu se poroča po zaščiteni elektronski poti (izjemoma pisno), tako kot je predpisano s podzakonskim aktom.¹⁰

Poleg sistema sporočanja podatkov uradu mora imeti zavezanec vzpostavljene tudi učinkovite notranje linije poročanja, ki omogočajo ažurno informiranje pooblaščenca za preprečevanje pranja denarja o tem, da so v zvezi s posamezno transakcijo ali poslovnim razmerjem podane okoliščine, ki kažejo na sum pranja denarja ali financiranja terorizma oziroma da je ali bo prišlo do neke gotovinske transakcije. Prav tako je pogosto potrebno svetovanje pooblaščenca strokovnim in prodajnim področjem v konkretnih primerih.

3.4.2.6 Pooblaščenec za preprečevanje pranja denarja in namestniki

Za ustrezno delovanje sistema preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma skrbijo pooblaščenec in namestnik. Zavezanec je pooblaščenca dolžan imenovati, če ima vsaj štiri zaposlene. Pri tem mora zagotoviti, da gre za osebo, ki je zaposlena na delovnem mestu, ki je sistemizirano na tako visokem položaju, da osebi omogoča hitro, kakovostno in pravočasno izvajanje nalog. Oseba tudi ne sme biti pravnomočno obsojena ali v kazenskem postopku zaradi kaznivega dejanja, storjenega z naklepom, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali zaradi enega od kaznivih dejanj, storjenih iz malomarnosti, za katero kazen še ni bila izbrisana. Nadalje mora oseba dobro poznati poslovanje zavezanca in biti ustrezno strokovno usposobljena za naloge preprečevanja in odkrivanja pranja denarja in financiranja terorizma.

Pooblaščenec opravlja zlasti naslednje naloge:

1. skrbi za vzpostavitev, delovanje in razvoj sistema odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma pri zavezancu;
2. skrbi za pravilno in pravočasno sporočanje podatkov uradu;
3. sodeluje pri pripravi in spremembah operativnih postopkov ter pri pripravi notranjih aktov zavezanca, ki se nanašajo na preprečevanje in odkrivanje pranja denarja in financiranja terorizma;
4. sodeluje pri izdelavi smernic za opravljanje nadzora v zvezi s preprečevanjem in odkrivanjem pranja denarja in financiranja terorizma;
5. spremlja in koordinira dejavnosti zavezanca na področju odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma;
6. sodeluje pri vzpostavitvi in razvoju informacijske podpore za izvajanje dejavnosti v zvezi z odkrivanjem in preprečevanjem pranja denarja in financiranja terorizma pri zavezancu;
7. upravi ali drugemu poslovodnemu organu pri zavezancu daje pobude in predloge za izboljšanje sistema odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma;
8. sodeluje pri pripravi programov strokovnega usposabljanja in izobraževanja zaposlenih pri zavezancu na področju preprečevanja in odkrivanja pranja denarja in financiranja terorizma.

Namestnik med odsotnostjo pooblaščenca slednjega nadomešča pri vseh omenjenih nalogah, lahko pa opravlja tudi druge naloge, če je tako določeno z notranjim aktom zavezanca.

¹⁰ Pravilnik o načinu sporočanja podatkov Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja, Uradni list RS, št. 32/2017.

3.4.2.7 Redno letno usposabljanje

Zavezanec je dolžan zagotoviti redna letna usposabljanja vseh zaposlenih, ki izvajajo ukrepe preprečevanja pranja denarja, torej vseh, ki kakorkoli sodelujejo v fazah prodaje, sklepanja in izvrševanja pravic iz zavarovalnih pogodb življenjskih zavarovanj. Program letnega strokovnega usposabljanja za preprečevanje in odkrivanje pranja denarja in financiranja terorizma je zavezanec dolžan sprejeti najpozneje do konca marca za tekoče leto.

Izobraževanja so obvezna in mora zavezanec o njih poročati uradu, če ta to zahteva.

3.4.2.8 Seznam indikatorjev

Zavezanec mora imeti svoj seznam indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma. Pri sestavi seznama indikatorjev upošteva smernice nadzornega organa,¹¹ zlasti obseg izvajanja transakcij pri zavezancu, njihovo vrednost, kompleksnost, povezanost, neobičajno sestavo. Seznam indikatorjev se uporablja v vsakodnevni praksi sklepanja in izvajanja zavarovanj v smislu preverjanja okoliščin, ki bi lahko pomenile sum za pranje denarja ali financiranje terorizma.

V podpoglavjih, ki sledijo, so navedeni indikatorji pranja denarja ali financiranja terorizma.¹²

3.4.2.8.1 Primeri indikatorjev za pranje denarja, ki se nanašajo na sklenitev pogodbe, plačilo premij in izvajanje pogodbe

Pri sklepanju zavarovanj:	Pri plačevanju premije:	Pri izvajanju pogodbe:
<ul style="list-style-type: none"> • zahteva stranke za sklenitev zavarovanja je ekonomsko ali pravno nelogična; • stranka ponudi neupravičeno/ neobičajno darilo ali druge nenavadne pogoje za sklenitev zavarovanja; • nenavadno obnašanje stranke ali odstop od sklenitve pogodbe, ko se zahteva njeno identifikacijo; • istočasno ali v krajšem obdobju ista oseba opravi več življenjskih zavarovanj (še posebnost, če vsa vplača z gotovino); • stranka glede na svoj status zavaruje nadpovprečno število zavarovancev za neobičajno število zavarovanj. 	<ul style="list-style-type: none"> • zahteva stranke, da izvede gotovinska vplačila v več manjših zneskih; • stranka plača z gotovino v enem znesku za več let vnaprej; • stranka plača premijo v gotovini, pri čemer so apoeni majhni, v sumljivem omotu; • denarna transakcija je v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji; • stranka kot fizična oseba opravi plačilo premije v svojem imenu in s sredstvi pravne osebe brez očitnega poslovnega razloga; • stranka (rezident ali nerezidenti) plača premijo z računa v tujini, zlasti če gre za tretje države (nečlanice EU) ali države, ki pridelujejo mamila, ali z območja, ki predstavlja t. i. davčni raj; • stranka izvaja transakcije za plačilo premije z več različnih računov. 	<ul style="list-style-type: none"> • stranka predlaga trajanje zavarovalne pogodbe za življenjsko zavarovanje, ki je krajše od dobe, ki jo ponuja zavarovalnica; • stranka želi nenadoma brez utemeljenega razloga in v nesorazmerju z njenim običajnim poslovanjem povečati zavarovalno vsoto; • stranka želi predčasno prekinitve zavarovanja z zahtevo za izplačilo (pred potekom zavarovalne dobe), brez običajnega poslovnega razloga; • stranka zahteva, da se zavarovalna vsota nakaže na račun, ki se ne glasi na njeno ime; • stranka zahteva prenos police na drugo osebo, še preden se polica izteče (sprememba zavarovalca), ali pogosto spreminja upravičenca; • stranka posluje izrecno samo z gotovino.

¹¹ Agencija za zavarovalni nadzor (AZN), Smernice za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, z dne 23. 2. 2011.

¹² Ibid. Indikatorji v podpoglavjih od 2.8.1 do 2.8.4 so citirani iz Smernic AZN, str. 29–32.

3.4.2.8.2 Primeri indikatorjev pranja denarja, ki se nanašajo na stranko

- uporaba ponarejenih ali tujih identifikacijskih dokumentov oziroma stranka navede sumljive identifikacijske podatke;
- stranka predloži le kopije osebnih dokumentov ali se želi identificirati drugače kot z osebnim dokumentom;
- stranka zahteva anonimnost ali se ne želi identificirati z vsemi zahtevanimi podatki ali da napačne podatke;
- vsi dokumenti so po videzu novi ali so bili izdani pred kratkim;
- stranka sploh ni registrirana kot pravna oseba v ustreznem registru;
- stranka se predstavlja kot pooblaščenec zavarovalca, a za to nima utemeljenih razlogov (ni v sorodstvenem razmerju, ni zakoniti zastopnik), niti nima ustrezne podlage;
- osebna ali poslovna telefonska številka osebe ne obstaja ali ni signala ko se poskuša vzpostaviti telefonski klic kmalu po sklenitvi police;
- oseba ne želi dobivati potrdil ali drugih listin zavarovalnice na domači naslov;
- oseba je skrivnostna in se ne želi osebno srečati z zavarovalnim zastopnikom;
- oseba uporablja psevdonim in veliko različnih naslovov;
- oseba uporablja poštni predal ali drug način dostave pošiljk;
- oseba izredno slabo pozna vsebino oziroma bistvene elemente svoje police;
- oseba se pri sklenitvi posla pojavlja v spremstvu sumljivih ljudi oziroma je opazovana;
- oseba je že bila kaznovana ali ovadena za kazniva dejanja (kar je npr. znano iz medijev ali iz obvestil Urada RS za preprečevanje pranja denarja);
- oseba izjavi oziroma se hvali, da je vpletena v kazniva dejanja;
- oseba se z neobičajnim zanimanjem pogloblja v vzpostavljene notranje kontrole in revizije pri zavarovalnici;
- oseba prepričuje osebe, da ni treba izpolniti dokumentacije, ki je sicer potrebna, da se opravi posamezni zavarovalni posel;
- oseba nenavadno dobro pozna pravo, ki se nanaša na preprečevanje in odkrivanje pranja denarja;
- oseba sama od sebe razlaga, da je denar čist in da pri transakciji ne gre za pranje denarja;
- stranka ima sedež oziroma stalno prebivališče v tretji državi (nečlanici EU), državi, ki je znana po proizvodnji ali razpečevanju mamil, državi, ki je znana kot davčni raj ali offshore finančni center, prihaja iz države, v kateri ne izvajajo ukrepov za preprečevanje pranja denarja in financiranje terorizma oziroma je taka oseba kakorkoli udeležena v poslu;
- oseba je predstavnik (neznane) domače ali tuje humanitarne ali druge neprofitne organizacije oziroma je takšna organizacija kakorkoli udeležena v transakciji.

3.4.2.8.3 Primeri indikatorjev financiranja terorizma, ki se nanašajo na sklenitev pogodbe, plačilo premij in izvajanje pogodbe

Pri sklepanju zavarovanj:	Pri plačevanju premije:	Pri izvajanju pogodbe:
<ul style="list-style-type: none"> • kot upravičenca, stranka navede osebo, ki ni ožji družinski član in glede katere obstajajo nekatere okoliščine s seznama indikatorjev; • kot upravičenca, stranka navede društvo ali drugo neprofitno organizacijo; • zavarovanje sklene pravna oseba za fizično osebo brez očitnega poslovnega razloga; • zavarovanje sklene pravna oseba za povezano osebo, npr. pooblaščenca, ki je hkrati pooblaščenec še neke druge pravne osebe, ki ima enak naslov kot zavarovalec; • stranka plača premijo z računa v tujini (zlasti če gre za tretje države, nečlanice EU); • stranka izvaja transakcije za plačilo premije z več različnih računov; • zavarovalec je oseba, ki je vključena v aktivnosti organizacije ali fundacije, ki podpira cilje in zahteve teroristične organizacije oziroma bi lahko bila povezana s teroristično organizacijo; • stranka ima stalno ali začasno prebivališče v državi ali regiji, ki podpira terorizem; • stranka se nahaja na seznamu Varnostnega sveta Združenih narodov ali na seznamu EU, zoper katero velja omejevalni ukrep prepovedi posedovanja in razpolaganja s finančnimi sredstvi. 	<ul style="list-style-type: none"> • tretja oseba, ki nima pravnega interesa za plačilo premije, plača premijo za račun zavarovalca; • stranka plača premijo z računa v tujini, zlasti če gre za tretje države (nečlanice EU); • stranka izvaja transakcije za plačilo premije z več različnih računov. 	<ul style="list-style-type: none"> • stranka predlaga trajanje zavarovalne pogodbe za življenjsko zavarovanje, ki je krajše od dobe, ki jo ponuja zavarovalnica • stranka želi predčasno prekiniti zavarovanje in zahteva izplačilo (pred potekom dobe, za katero je sklenjena zavarovalna pogodba) brez običajnega poslovnega razloga; • zahteva stranke, da se zavarovalna vsota nakaže na račun, ki se ne glasi na njeno ime; • zahteva stranke, da se zavarovalna vsota nakaže na račun osebe, ki bi lahko bila povezana s teroristično organizacijo, oziroma na račun v tretji državi (nečlanici) EU; • zahteva stranke, da se korist iz zavarovanja nakaže na račun pravne osebe s kompleksno organizacijo ali neznanimi lastniki oziroma upravljavci ali na račun neprofitne organizacije • stranka še pred iztekom police zahteva prenos le-te na drugo osebo (sprememba zavarovalca) ali pogosto spreminja upravičenca.

3.4.2.8.4 Primeri indikatorjev financiranja terorizma, ki se nanašajo na neprofitno organizacijo

Neprofitne organizacije (NPO) in druge pravne osebe se lahko pri poslih življenjskega zavarovanja pojavljajo kot plačniki premij za fizične osebe, upravičenci iz zavarovanj ali lastniki računov za prejem izplačila upravičenj iz zavarovanja. Okoliščine iz te točke lahko zavarovalnica ugotovi iz statuta NPO, letnega poročila in pri samem poslovanju s tovrstno organizacijo. Primeri indikatorjev:

- NPO navaja veliko število pooblaščenecv za sklepanje poslov oziroma za razpolaganje s koristmi iz posla;
- visoki nejasni stroški, ki niso povezani z dejavnostjo organizacije;
- NPO nima programa o pridobivanju in doniranju ali porabi sredstev;
- visok delež donacij iz tujih držav ali v tuje države;
- visoki zneski individualnih donacij;
- NPO posluje v gotovini;
- finančna sredstva NPO se nahajajo na računih zaposlenih in prostovoljcev NPO.

3.4.2.9 Varstvo in hramba podatkov ter vodenje evidenc

Tudi na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma velja dolžnost varovanja poslovne skrivnosti, v nekaterih primerih pa je varovanje podatkov še strožje – podatki so tajni.

Zavezanci in njihovi zaposleni, vključno s člani upravnih, nadzornih ali drugih poslovnih organov, oziroma druge osebe, razen če ni v zakonu določeno drugače, tako **ne smejo razkriti**:

1. da so bili ali da bodo podatek, informacija ali dokumentacija o stranki ali transakciji, v zvezi s katero je ugotovljen sum pranja denarja ali financiranja terorizma, sporočeni uradu;
2. da je urad zahteval predložitev podatkov v zvezi z neko transakcijo, osebo, premoženjem ali sredstvi, ker meni, da so podani razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma;
3. da je urad začasno ustavil transakcijo oziroma v zvezi s tem zavezancu dal navodila, kako ravnati;
4. da je urad zahteval tekoče spremljanje poslovanja stranke;
5. da urad zoper stranko ali tretjo osebo opravlja ali bo opravljal operativno analizo;
6. da je zoper stranko ali tretjo osebo uveden ali bi bil lahko uveden predkazenski ali kazenski postopek zaradi pranja denarja ali financiranja terorizma.

Navedeni podatki morajo biti označeni in se obravnavati z ustrežno stopnjo **tajnosti** v skladu z zakonom, ki ureja tajne podatke.

Zavezanci **hranijo** podatke o strankah, transakcija in poslovnih razmerjih ter pripadajočo dokumentacijo, ki se nanaša na pregled stranke in posamezne transakcije, načeloma **deset let** po prenehanju poslovnega razmerja oziroma po opravljeni transakciji. Podatki in pripadajoča dokumentacija o pooblaščenca in namestniku pooblaščenca, strokovnem usposabljanju zaposlenih, izvajanju notranje kontrole in upravljanju s tveganji se hrani štiri leta. Po preteku teh rokov se osebni podatki izbrišejo.

Zavezanec mora po zakonu upravljati naslednje **evidence podatkov**:

1. evidence podatkov o strankah, poslovnih razmerjih in transakcijah;
2. evidence podatkov, sporočenih uradu;
3. ločeno evidenco o dostopu nadzornih organov do podatkov, informacij in dokumentacije, ki je bila sporočena uradu.

O vsakem dostopu nadzornih organov do teh podatkov mora zavezanec najpozneje v treh delovnih dneh od vpogleda v te podatke pisno obvestiti urad.

3.4.2.10 Izvajanje politik in postopkov v skupini ali lastnih podružnicah in hčerinskih družbah v večinski lasti v tretjih državah

Zavezanec, ki je del skupine, izvaja politike in postopke, ki se nanašajo na ukrepe odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, vključno s politikami in postopki varstva podatkov ter izmenjave informacij, znotraj skupine. To velja tudi, če se politike in postopki izvajajo v podružnicah in hčerinskih družbah, ki so v večinski lasti zavezanca s sedežem v državah članicah in tretjih državah. Zavezanec v teh primerih zagotovi, da se ukrepi odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma

izvajajo vsaj v enakem obsegu, odvisno od prava, ki velja v taki tretji državi.

Če so torej v tretji državi minimalni standardi izvajanja ukrepov odkrivanja in preprečevanja pranja denarja ali financiranja terorizma manj strogi, zavezanec zagotovi, da njegova podružnica ali hčerinska družba v večinski lasti sprejme in izvaja ukrepe, ki so enakovredni ukrepom, ki jih izvaja zavezanec.

3.4.3 IZVAJANJE NADZORA

Na področju zavarovalništva je nadzor nad izvajanjem ukrepov preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma interni in zunanji. Prvega izvajajo zavezanci sami preko svojih pooblaščenec za preprečevanje pranja denarja in službe notranje revizije, drugega pa Urad RS za preprečevanje pranja denarja in Agencija za zavarovalni nadzor. Nekateri inšpekcijske pristojnosti imajo tudi drugi državni organi (npr. Inšpektorat RS za notranje zadeve pri MNZ glede varovanja tajnih podatkov).

3.4.3.1 Vloga in pristojnosti Urada RS za preprečevanje pranja denarja

Urad RS za preprečevanje pranja denarja je osrednji državni organ, pristojen za izvajanje nalog s področja pranja denarja in financiranja terorizma ter drugih nalog, ki jih določa zakon. Pri svojem delu je samostojen in operativno neodvisen ter ima po zakonu širok dostop do podatkov in dokumentacije o strankah, poslovnih razmerjih in transakcijah, s katero razpolagajo zavezanci.

Urad je pristojen za **prejem in analizo podatkov**: o sumljivih transakcijah; o transakcijah v gotovini nad 15.000 evrov in o transakcijah, ki presegajo 15.000 evrov in so izvedene na račune pravnih ali fizičnih oseb, ki so povezane z visoko tveganimi tretjimi državami oziroma državami, v katerih obstaja večja verjetnost za pranje denarja in financiranje terorizma (npr. davčne oaze). Pri izvajanju svojih nalog lahko urad od zavezancev zahteva, da mu sporočijo podatke o življenjskih zavarovanjih, ki jih ima določena stranka pri njih sklenjena, ter podatke o drugih poslovnih razmerjih in premoženju, ki ga ima stranka pri zavezancu.

Če urad presodi, da obstajajo utemeljeni razlogi za sum pranja denarja in financiranja terorizma, lahko z odredbo od zavezanca zahteva, da **začasno zaustavi izvedbo transakcije**, in o tem obvesti pristojne organe. Če po preteku treh delovnih dni urad ugotovi, da utemeljenih razlogov za sum pranja denarja in financiranja terorizma ni več, o tem obvesti pristojne organe in zavezanca, ki lahko transakcijo opravi.

Urad lahko od zavezanca zahteva, da **tekoče spremlja finančno poslovanje stranke**, v zvezi s katero obstajajo razlogi za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja ali financiranja terorizma, ali druge osebe, za katero utemeljeno sumi, da je udeležena v takšnih transakcijah, **in mu sproti poročila** o strankinih aktivnostih.

Če urad na podlagi prejetih obvestil in dokumentacije presodi, da so v zvezi s posamezno transakcijo, osebo, premoženjem ali sredstvi **podani razlogi za sum storitve kaznivega dejanja** pranja denarja, predhodnih kaznivih dejanj ali kaznivega dejanja financiranja terorizma (ali katerega drugega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in je zanj predpisana kazen zavora), **pošlje pristojnim organom pisno obvestilo s potrebno dokumentacijo**.

Urad izvaja tudi druge naloge, kot so: mednarodno sodelovanje; strokovno izobraževanje na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma; ugotavljanje tipologij in trendov na tem področju; predlaganje spremembe predpisov, ki se nanašajo na preprečevanje in odkrivanje pranja denarja in financiranja terorizma; sodelovanje pri sestavi seznama indikatorjev; pripravljane priporočil ali smernic za enotno izvajanje zakona; objavljane statističnih podatkov v zvezi s pranjem denarja in financiranjem terorizma idr.

Ob navedenem ima urad tudi **inšpekcijska pooblastila** za nadzor nad izvajanjem zakona, v okviru katerih lahko opravlja inšpekcijsko nadzorstvo tudi v prostorih zavezanca in odreja ukrepe za odpravo pomanjkljivosti ter izdaja odločbe o prekrških in izreka globe.

Zakon v primeru kršitev predpisuje **visoke globe**, in sicer v primeru najtežjih kršitev od 12.000 do 120.000 evrov (v posameznih posebno hudih primerih tudi do 5 milijonov evrov oz. do 10 % skupnega letnega prometa v predhodnem poslovnem letu) za pravno osebo, od 800 do 4.000 evrov (v določenih posebno hudih primerih tudi do pol milijona evrov) za odgovorne osebe pravne osebe. Zakon predpisuje tudi globe

za težje in lažje kršitve, ki so ustrezno nižje.

Zakon predpisuje tudi **globo od 200 do 1.000 evrov za zaposlenega pri zavezancu**, ki pri sklepanju poslovnega razmerja s stranko, ki je politično izpostavljena oseba, pred sklenitvijo tega razmerja ne pridobi pisne odobritve nadrejene odgovorne osebe.

3.4.3.2 Vloga in pristojnosti Agencije za zavarovalni nadzor

Agencija za zavarovalni nadzor na podlagi ZPPDFT-1 sprejme Smernice za ravnanje zavezancev s področja zavarovalništva.¹³ Na podlagi Zakona o zavarovalništvu in ob upoštevanju ZPPDFT-1 opravlja preglede poslovanja zavezancev, v okviru katerih preverja tudi, kako spoštujejo določbe zakonodaje s področja pranja denarja in financiranja terorizma.

¹³ Supra 11.

VPRAŠANJA ZA UTRJEVANJE IN SAMOPREVERJANJE ZNANJA

1. Kakšna je razlika med pranjem denarja in financiranjem terorizma?
2. Kakšna je vloga zavarovalnega zastopnika/posrednika pri izvajanju ukrepov preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma?
3. Kdaj se izvaja pregled stranke?
4. Kaj je ocena tveganja za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma in kaj vsebuje?
5. Naštejte nekaj indikatorjev za pranje denarja.
6. Naštejte nekaj indikatorjev za financiranje terorizma.
7. Opišite vlogo in pristojnosti Urada RS za preprečevanje pranja denarja.

LITERATURA IN VIRI

1. Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, ZPPDFT-1, Uradni list RS, št. 68/2016.
2. Kazenski zakonik, KZ-1, Uradni list RS, št. 55/2008, 66/2008, 39/2009, 55/2009, 91/2011, 54/2015, 38/2016, 27/2017.
3. Pravilnik o določitvi seznama enakovrednih tretjih držav, Uradni list RS, št. 10/08, 102/11 in 84/12.
4. Pravilnik o določitvi pogojev za ugotavljanje in preverjanje istovetnosti stranke z uporabo kvalificiranega digitalnega potrdila stranke, Uradni list RS, št. 10/08.
5. Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov ter upravljanju evidenc pri organizacijah, odvetnikih, odvetniških družbah in notarjih, Uradni list RS, št. 10/08.
6. Pravilnik o določitvi pogojev, pod katerimi za nekatere stranke ni treba sporočiti podatkov o gotovinskih transakcijah, Uradni list RS, št. 10/08.
7. Pravilnik o določitvi pogojev, ki jih mora izpolnjevati oseba, da lahko nastopa v vlogi tretje osebe, Uradni list RS, št. 10/08.
8. Pravilnik o določitvi pogojev za obravnavo osebe kot stranke z neznatnim tveganjem za pranje denarja ali financiranje terorizma, Uradni list RS, št. 10/08.
9. Pravilnik o načinu sporočanja podatkov Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja, Uradni list RS, št. 32/2017.
10. Pravilnik o službeni izkaznici inšpektorjev za preprečevanje pranja denarja, Uradni list RS, št. 30/17.
11. Pravilnik o določitvi pogojev za ugotavljanje in preverjanje istovetnosti stranke z uporabo sredstva elektronske identifikacije, MF, predlog, Evidenca vladnega akta: 2017-1611-0018.
12. Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov ter upravljanju evidenc pri zavezancih, MF, predlog, Evidenca vladnega akta: 2017-1611-0013.
13. Pravilnik o vzpostavitvi, vzdrževanju in upravljanju Registra dejanskih lastnikov, MGRT, predlog, Evidenca vladnega akta: 2017-2130-0011.
14. Posodobljeno poročilo o izvedbi nacionalne ocene tveganja Republike Slovenije za pranje denarja in financiranje terorizma s podatki za leti 2014 in 2015, št.: 460-31/2012-405 Ljubljana, 8. november 2016. Dne 18. 6. 2017 dostopno na spletni strani Urada za preprečevanje pranja denarja: www.uppd.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/nacionalna_ocena_tveganja/.
15. Smernice Agencije za zavarovalni nadzor za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma z dne 23. 2. 2011.